

DOI: [10.26565/2311-2379-2022-103-06](https://doi.org/10.26565/2311-2379-2022-103-06)

УДК 336.71

Н. О. ДОРОШЕНКО

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6652-710X>, e-mail: nodoroshenko@karazin.ua**А. О. БАКЛАНОВА**

студентка
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5521-1820>, e-mail: nastyabaklanova22@gmail.com**БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ ЗА ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ:
ВИКЛИКИ І ЗДОБУТКИ**

Стаття присвячена аналізу банківської системи України станом на листопад 2022 року, а саме за 9 місяців повномасштабного вторгнення росії на територію незалежної держави - України. Війна триває, наразі країна-терорист прицільно завдає удари по енергетичній та цивільній структурі України. Але основні державні структури вийшли з шокового стану, стабілізувалися і працюють у повному режимі. Слід зазначити, що досліджень на обрану тему в українській науковій спільноті ще дуже мало, а необхідність їх зростає з кожним днем, оскільки практичні дії мають ґрунтуватися на теоретичному підґрунті. Метою статті є дослідження діяльності банківського сектору України після подій 24 лютого 2022 року і аналізу дій НБУ, що тримають банківську систему на даний момент незламною. У статті описано основні заходи НБУ, як організації, що проводить грошово-кредитну політику та тримає грошову одиницю – гривню в урівноваженому стані. Дії, що призвели до стабільної роботи банківської системи після повномасштабного вторгнення росії та забезпечують не тільки контрольовану роботу банків, а ще і тримають інформаційне поле для клієнтів прозорим і таким, що виключає паніку серед населення. Також проаналізовано основні обмеження для клієнтів комерційних банків та етапи стабілізації комерційних банків. У дослідженні простежено динаміку курсу долара, ставки по депозитам і кредитам на майбутнє з урахуванням результатів діяльності банківської системи за останні роки. Оцінено дії комерційних банків щодо запровадження кредитних канікул. Також запропоновано кроки, які допоможуть надалі проводити стабільну банківську політику і наблизитися до зниження факторів, від яких залежить економіка країни в цілому (індекс інфляції, відсоткова ставка, кредитні відсотки, курси іноземних валют до долара). Проаналізовано причини закриття банків і надано рекомендації щодо порятунку банківських установ, які знаходяться на межі ліквідування, шляхом надання субординованого боргу з боку держави. Порівняно рішення Національного Банку України і Міністерства Фінансів України, в плані обмежень у наданні кредитів і депозитів, і виявлено негативні аспекти дій уряду щодо економічного стану країни. Простежено динаміку змін та зроблено висновки по показникам рентабельності активів і власного капіталу за роки пандемії COVID-19 (2020 - 2021 роки) та за період повномасштабного вторгнення на територію України.

Ключові слова: **банківська система, Національний Банк України, воєнний стан, кредити, депозити, стабільність.**

JEL Classification: G21, G33, H81, E59.

Вступ. Банківська система виступає генератором обігу грошової маси в економіці, надійним джерелом запозичень та вкладень. Зараз, коли Україна зіткнулася з найгіршим – війною, втратою людей, руйнуванням інфраструктури, банківський сектор теж не витримує. Проте, ми розуміємо, що після перемоги українську економіку потрібно буде швидко реанімувати. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба ґрунтовних досліджень з цього приводу, але, зважаючи на короткий термін, наукових надбань поки немає. Є приклади виходу з економічної кризи, але в Україні ситуація інша, до речі просто переймати іноземний досвід буде недоречним і неефективним. Тому розробка пропозицій і рекомендацій, які допоможуть якомога швидше стабілізувати українську фінансову систему, є актуальною. Крім того, важливо починати дослідження якнайшвидше, щоб отримати результати на основі детального аналізу

даних і обґрунтованих пропозицій, а не чекати перемоги, щоб зрозуміти, з чого почати дослідження. Ґрунтовні дослідження діяльності та успіхів, що банківський сектор досяг за період повномасштабного вторгнення, допоможуть прогнозувати дії у разі повторного вторгнення на територію України чи при інших стресових ситуаціях, а також розробити можливі сценарії виходу з кризи та обрання вектора швидкого відновлення в післявоєнні часи.

Аналіз останніх досліджень. У своїй статті Матузка Я., заступник голови Національного Банку України, зазначив, що банківська система не зупинялась ні на мить. Станом на 1 липня гривневі вклади зросли на 20%, а кількість працюючих відділень досягла 85% (Ярослав Матузка, 2022).

Роман Яковенко в своїй праці «Російські банки як зброя економічної війни» ще в 2016 році закликав позбутися цієї ракової пухлини в українській банківській системі (Яковенко, 2016). Цю позицію ми теж розділяємо, і вважаємо, що лояльність та толерантність по відношенню до всього російського йде проти інтересів нашої держави і підтримує країну-терориста. (Doroshenko, Doroshenko & Melnychenko, 2021) За роботою Дорошенко можна простежити, що у перші місяці війни основними напрямками роботи НБУ були дії, що гарантували безпеку, цінову стабільність, максимальну зайнятість та підвищену продуктивність. (Дорошенко & Дорошенко, 2022). Нині усі ці аспекти близькі до стабільності, хоча і мають непритаманні для них у спокійний час показники. Угненко К. в своєму дослідженні зробив акцент на дії НБУ під час воєнного стану, (Угненко, 2022) але повною мірою не розкрив це питання, через обмеження обсягу публікації. До того ж час йде, руйнування збільшуються, показники змінюються, а з іншого боку система пристосовується виживати в шокових умовах війни.

Мета та завдання дослідження полягає в докладному аналізі заходів Національного Банку України щодо втримання стабільності в банківській системі та розробці рекомендацій, що урівноважать роботу банківського сектору в умовах невизначеності під час воєнних дій та подальший розвиток.

Основні результати. Формування банківської системи України, як і світової, базується на характерному кредитному потенціалі країни та на відповідних кредитних умовах, що створені в державі. Українська банківська система схожа з багатьма країнами світу. Існує дворівнева система: центральний банк, що виконує роль емісійного банку і значна кількість комерційних банків, які обслуговують економічних суб'єктів, виконують депозитні, кредитні і розрахункові операції. Банківська система - ключова ланка національної економіки країни, яка регулює потік грошей по всій країні. Від ефективності її функціонування, фінансової стійкості та здатності протистояти кризовим явищам вирішальною мірою залежать перспективи економічного розвитку країни в цілому.

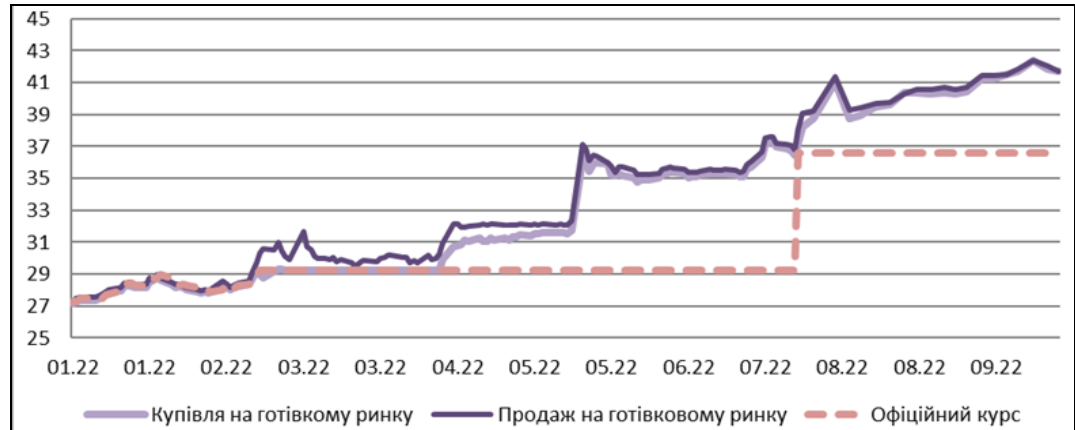
Банківська система є найнадійнішим і найпопулярнішим джерелом збереження та регуляції грошей, що розвиває нові функції та вміння. Банк є єдиною установою, що регулює як електронні, так і паперові гроші. На сучасному етапі розвитку грошової системи, електронних грошей налічується 90%, порівняно з 10% паперових (Постанова НБУ, 2022), і їх кількість щоденно зростає.

У воєнні часи банківська система України стала більш уразливою, проте саме Національний Банк України тримає економіку та населення у збалансованому стані, попереджуючи паніку. Головним завданням НБУ є стабільність грошової одиниці – гривні і попри все центральний банк намагається утримувати її всіма можливими способами.

Відповідно до Конституції України основною функцією НБУ є проведення монетарної політики. (Конституція України, 2022) На її виконання Національний банк має виходити з пріоритетності досягнення та підтримки цінової та фінансової стабільності в державі. Саме тому Національний банк вважає своєю місією забезпечення цінової та фінансової стабільності з метою сприяння сталому економічному розвитку України (Основні дані і положення НБУ, 2022).

Монетарна політика Національного банку спрямовувалась у мирні часи на поступове зниження темпів інфляції до рівня середньострокової інфляційної цілі — 5 % з допустимим діапазоном відхилень ± 1 в. п. Станом на 07.11.2022 споживча інфляція досягла рівня 24,6%. Головним інструментом для забезпечення низьких та стабільних темпів інфляції є облікова ставка. Визначаючи її розмір, Національний банк впливає на процентні ставки банків, отже на вартість грошей в економіці та інфляцію. На засіданні 20.10.2022 НБУ заявив, що залишає облікову ставку на рівні 25%, як і протягом останніх місяців (Постанова НБУ, 2022).

За умов високої невизначеності, зумовленої війною, НБУ відійшов від політики інфляційного таргетування, і фіксований офіційний курс до долара США є основним якорем стабілізації очікувань та ключовим засобом виконання пріоритетних цілей НБУ. Ураховуючи це, Національний банк здійснив разову корекцію офіційного курсу гривні до долара США 21.07.2022 та фіксує його на рівні 36,5686 грн/дол. США. За оцінками Національного банку, корекція обмінного курсу збільшить приплив і відповідно продаж валютної виручки експортерами, мінімізує спекулятивну складову поведінки учасників ринку та дасть змогу стабілізувати курсові очікування (Офіційне звернення НБУ, 2022). Детально простежити динаміку офіційного курсу гривні до долара можна на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка офіційного курсу гривні за долар США з січня 2022 року

Fig. 1. Dynamics of the official hryvnia exchange rate for the US dollar from January 2022

Джерело: складено автором на основі (НБУ, 2022)

Забезпечення фінансової стабільності є другою ключовою частиною мандата Національного банку України після забезпечення стабільності цін. У цьому аспекті Національний банк має повноваження регулювати, ліцензувати та здійснювати нагляд за банками, системами платежів та розрахунків. Це відповідає кращим міжнародним практикам. Національний банк приділяє все більше уваги фінансовій системі в цілому, а також аналізує та пом'якшує системні ризики фінансової стабільності.

З метою збалансування попиту та пропозиції на валютному ринку Національний банк також вживає додаткових заходів.

По-перше, НБУ дозволив банкам із 21 липня 2022 року продавати безготівкову валюту громадянам із подальшим розміщенням на депозит на строк від трьох календарних місяців без права дострокового розірвання у межах щомісячного ліміту 50 тис. грн (в еквіваленті). Це створить альтернативу вкладенню коштів у готівкову валюту, що зменшить попит на неї та тиск на обмінний курс у готівковому сегменті валютного ринку.

По-друге, Національний банк вживає окремих заходів для мінімізації витрачання міжнародних резервів на неперіоритетні у воєнний час напрями.

По-третє, з 1 серпня 2022 року змінено алгоритм розрахунку лімітів відкритої валютної позиції банками в частині неврахування збільшення резервів за валютними активами банків. Такий крок попередить можливість штучного завищення резервів банками за валютними активами для збільшення обсягів придбання іноземної валюти.

По-четверте, НБУ вже з перших днів війни запровадив зняття готівки на касі у будь-якому магазині чи аптеці, для підтримання готівкового обігу (Офіційне звернення НБУ, 2022)

З 21 липня 2022 року вступили в силу обмеження для громадян України, що є необхідним елементом стримання необґрунтованого зняття готівки з поточних рахунків в межах України та за кордоном.

На початок вересня працювало приблизно 78% комерційних банків. Це значна цифра, бо на початку війни вона становила 35%, згодом 40%, 50% (Офіційне звернення НБУ, 2022) і цей

відсоток зростає до сьогодні. У містах, де неспокійно, банківські відділення працюють, якщо дозволяє безпекова ситуація. Паралельно відкриваються нові відділення банків, зокрема на звільнених територіях. Швидкість відкриття залежить від того, які були пошкодження, скільки часу треба, щоб все відновити. Якщо не можна відкрити відділення, банки встановлюють банкомати та мобільні відділення. Фінустанови на сьогодні надають повний спектр банківських послуг в обсязі, що відповідає попиту.

Кредитна система, на відміну від розрахунків, зазнала значних змін. Розпочалися кредитні канікули. Кредитні канікули — це не списання боргу і не його списання. Банки нараховують відсотки за користування кредитом, але не застосовують штрафні санкції за прострочення виплат за кредитами. Банки не можуть не нараховувати відсотки і просто списувати борги, бо кредити видаються за рахунок залучених коштів, зокрема депозитів. Таким чином можна проаналізувати, що банки стримують повну відмову від сплати кредитів, надаючи позичальникам можливість відстрочити строк платежу і сплачувати лише відсотки.

Існує також ризик повної нефункціональності банків через спрощення кредитів і зобов'язань щодо їхнього обслуговування. Наприклад, дозвіл несплати відсотків за кредитами може призвести до неповернення вкладникам депозитів, отже банк не буде мати змоги існувати. Уся банківська структура базується на кредитних і депозитних відсотках, тому відмова від одного з аспектів призведе до суцільного дефолту банківської системи. За 9 місяців війни ліквідувалось 4 комерційних банків: банк «Січ», «МегаБанк», «Міжнародний резервний банк», «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк» («Промінвестбанк»); (Суспільні новини, 2022).

Частка непрацюючих кредитів (NPL) у банківському секторі за січень-лютий 2022 року скоротилась з 27,2% до 26,7%. У березні-травні 2022 року частка непрацюючих кредитів залишилася майже незмінною. (НБУ, 2022) Станом на 1 жовтня рівень NPL у банківській системі становив 33,6%, порівняно з 30,8% на 1 вересня. Обсяг непрацюючих кредитів у вересні зріс на 30,4 млрд грн, у третьому кварталі — на 59,6 млрд грн. (НБУ, 2022) «ПриватБанк» має найбільшу частку непрацюючих кредитів — 70%, тоді як «Правекс Банк» має лише 3,2% (станом на 1 жовтня 2022 року). (НБУ, 2022) Це зумовлено передусім через великий відсоток усіх NPL в одному банку. Наприклад, «ПриватБанк» має 60% усіх NPL країни. Наслідки російської агресії — втрата доходів, руйнування активів та заставного майна, погіршення платоспроможності позичальників — негативно впливають на якість кредитного портфеля, призводять до зростання втрат від кредитного ризику та зумовлюють подальше зростання частки NPL. (Офіційний телеграм канал НБУ, 2022)

Таблиця 1 – Аналіз показників рентабельності
Table 1 – Analysis of profitability indicators

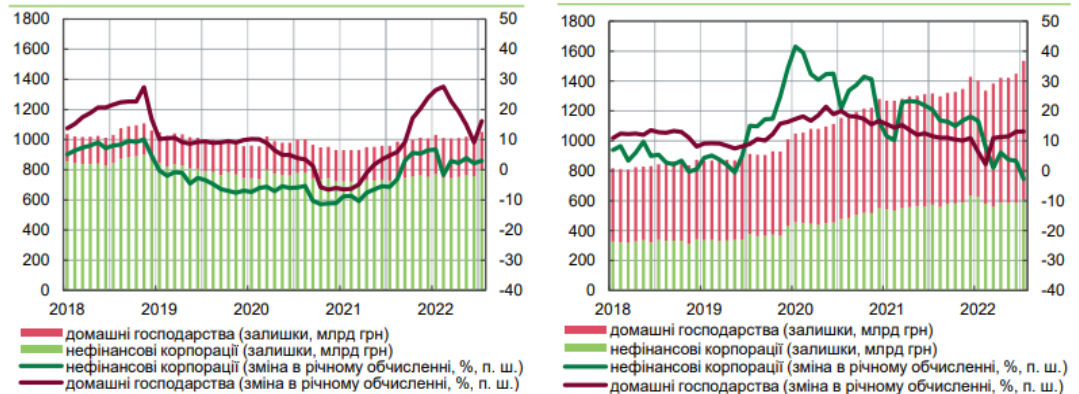
	01.01. 2020	01.01. 2021	01.01. 2022	01.02. 2022	01.03.2 022	01.04. 2022	01.05. 2022	01.09. 2022
ROE,%	33,45	19,22	35,08	33,31	23,31	-0,25	-9,47	2,21
ROA,%	4,26	2,44	4,09	4,20	2,93	-0,03	-1,11	0,25

Джерело: Складено та розраховано автором на основі (НБУ, 2022)

Виходячи з даних таблиці 1 на початок 2021 року рентабельність власного капіталу була нижчою, ніж на початку 2020 року. Це пов'язано з пандемією COVID-19, рентабельність активів знизилася через обмеження банківської діяльності, які діяли у країні, та відсутність достатньої кількості грошових ресурсів у населення. На 01.01.2022 відбулось підвищення рентабельності капіталу, банківська система працює стабільно та задовольняє потреби клієнтів в повному обсязі. Але станом на 01.03.2022 показник ROE впав на 10%, проте тримався на вищому рівні ніж у січні 2021 року. З квітня 2022 року рентабельність власного капіталу та активів зменшилась до рекордних від'ємних значень і продовжувала спадати до липня 2022 року. Нажаль, станом на 01.09.2022 ці показники перетнули межу додатних значень.

За даними Міністерства фінансів станом на 3 листопада 2022 року було оповіщено, що близько 10-15 банків України будуть ліквідовані через неплатоспроможність і відсутність ліквідності, проте відомо, що і до початку повномасштабного вторгнення їх фінансовий стан викликав занепокоєння, тому в кризових умовах воєнного стану цим банкам працювати успішно просто неможливо. З 1 березня 2022 року частка непрацюючих кредитів зросла на 94 млрд грн. (МінФін, 2022) Банки поділили проблемні портфелі на три основні категорії: люди, які загинули під час бойових дій і бізнес, що був зруйнований за тих самих причин; частина бізнесу зруйнована, але фізичні особи платоспроможні і віддають кредити поступово; платоспроможні позичальники, які користуються ситуацією і вимагають від банків максимальних поступок. МінФін також зауважив, що не підтримує рішення держави, щодо надання такої кількості пільг для населення на виплати кредитів. До таких рішень можна віднести і повну законодавчу заборону на стягнення іпотеки за споживчими кредитами, і заборону примусового виконання виконавчих написів, і законопроект 7441-1 (прийнятий у першому читанні), (Офіційний телеграм канал НБУ, 2022) що дозволяє всім позичальникам із зони бойових дій не сплачувати кредити до кінця війни. При цьому влада відповіла, що готова підтримати лише найбільші та найвпливовіші банки, а решта залишиться за боргом, якщо не впорається самостійно або за підтримки своїх акціонерів. (МінФін, 2022)

Така новина стала шокуючою для багатьох українців. У часи війни політика держави має бути єдиною і повинна стримувати паніку, а не розпалювати її, поширюючи інформацію про те, що до 15 банків закриються, при чому не називаючи, які саме. Кожен вкладник може подумати, що це саме про його банк і вирішити забрати усі кошти зі своїх рахунків. У такому випадку годі й казати про стабільність.

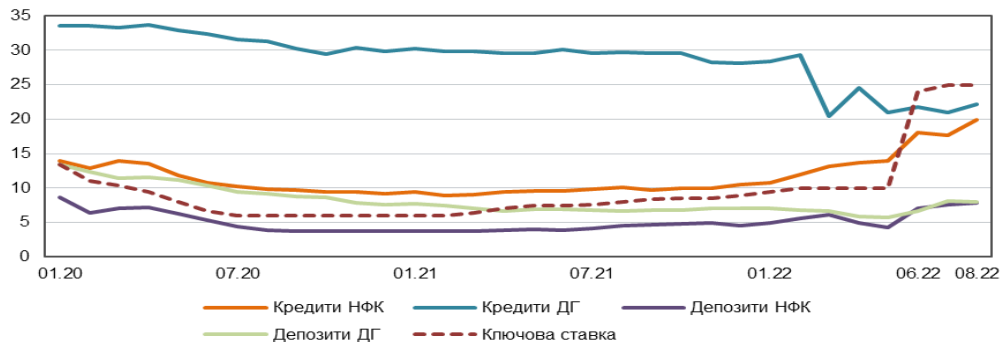
Рис. 2. Динаміка відсоткових ставок по кредитам і депозитам
Fig. 2. Dynamics of interest rates on loans and deposits

Джерело: Складено автором на основі (Грошово кредитна і фінансова політика НБУ за липень 2022)

За даними рис. 2 можна простежити динаміку кредитування і надання депозитів домашніми господарствами і нефінансовими корпораціями у відсотковому і матеріальному значенні. Залишки кредитування з 2018 до березня 2022 року є досить стабільними, тоді як депозити швидко зростають. Також відсоток кредитів у лютому-березні 2022 року виріс в обох категоріях, а депозитні відсотки зменшились. Зрозуміло, що воєнний стан негативно впливає на банківську систему: у лютому-березні вкладники забирали депозити і не сплачували кредити. Простежити динаміку гривневих процентних ставок за новими кредитами і депозитами можна простежити на рис. 3.

Державний фонд гарантування вкладів фізичних осіб також працює в надскладних умовах і гарантована сума підвищена з 200 до 600 тисяч гривень. (Закон України про фонди гарантування осіб, 2022) Упродовж воєнного стану запроваджена стовідсоткова гарантія за банківськими вкладами, що є своєчасним та корисним рішенням в шокових умовах сьогодення. Країни Східної (Україна, росія, білорусь) та Центральної Європи (Угорщина, Словенія, Словаччина, Чехія, Польща), Прибалтійські (Латвія, Литва, Естонія) та Балканські країни

(Сербія, Хорватія, Румунія, Болгарія) під час економічної кризи 2008 року запроваджували цей інструмент. (А. О. Задоя, А. М. Павленко, 2009) Повна гарантія вкладів від держави — це посилення рівня довіри до банків і дуже вагомий психологічний чинник, що сприяє збереженню грошей в банківській системі.

Рис. 3. Середньозважені гривневі процентні ставки за новими кредитами та депозитами
Fig. 3. Weighted average hryvnia interest rates on new loans and deposits

Джерело: складено автором на основі (Офіційний сайт НБУ, 2022)

У другому кварталі 2022 року гривневі вклади зросли на 20%, тобто на 85 мільярдів гривень. Щодо валютних вкладів є трохи відтік, але лише на 2%. Це несуттєва цифра і відображає те, що клієнти банків пристосовуються до нових умов і продовжують свою економічну діяльність. Попит на кредити зберігається і банки його задовільняють. Банківська система на сьогодні ліквідна, за даними НБУ - 250 млрд гривень вільної ліквідності. (Суспільні новини, 2022)

Висновки. В Україні банківська система потребує постійного моніторингу та підтримки, що пов'язано із життєво важливим значенням для національної економічної безпеки, стану та перспектив її розвитку. Дослідивши стан банківської системи упродовж останніх років, можна побачити, що кількість комерційних банків значно зменшилась і дедалі падає, але кількість не тотожне якості, тому зменшення кількості банків не є само по собі негативним явищем.

Регуляторну діяльність, що проводить НБУ протягом воєнного часу можна визнати як ефективною, яка зупинила панічні настрої як співробітників так і клієнтів банків. Введені обмеження є доречними в умовах сьогодення, це підтверджується динамікою фінансового стану банківської системи протягом останніх місяців.

У воєнний період важливо підтримувати банківську систему з боку держави, але фінансова підтримка має бути контрольованою, щоб мінімізувати по-перше, нецільове використання грошей, а по-друге, інфляцію. Наприклад, залучення банками державного капіталу у якості субординованого боргу.

Також новою проблемою для банківської системи в сучасних реаліях стали заплановані та аварійні відключення світла, води та опалення. Національний банк не залишає банки боротися з цим самостійно, а узгоджує план щодо роботи в такій ситуації. Станом на 24 листопада 2022 року цей план ще не був опублікован, але оголошено про переваги надання послуг онлайн.

Під час війни банківська система України на чолі з НБУ показали мужність і витримку, більшість банків стабілізували свою діяльність та показники, дещо змінивши формат роботи. Вкладники несуть гроші у банки, а українці мріють про відновлення бізнесу та проявляють зацікавленість в кредитуванні. Постійний аналіз та контроль ситуації на банківському ринку допоможуть не пропустити критичної ситуації, відслідкувати динаміку, зробити прогноз, змодельювати. Віримо у нашу перемогу і якнайшвидше відновлення!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матузка Я. Що відбувається з українськими банками під час війни. 2022. URL: <https://nabu.ua/ua/yaroslav-matuzka.html>.
2. Яковенко Р.В. Російські банки як зброя економічної війни. 2016. URL: [//dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/6689/1/152pdf.PDF](https://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/6689/1/152pdf.PDF).
3. Doroshenko N., Doroshenko O., Melnychenko V. Bringing the Standards of Ukrainian Banking Legislation to EU Standards. 2021. URL: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/bambel-21/125960335>.
4. Дорошенко Н.О., Дорошенко О.Г. Першочергові заходи та шляхи реанімації економіки України у військовий час. 2022. URL: <https://sci-conf.com.ua/>.
5. Угненко К. А. Діяльність Національного Банку України під час воєнного стану. The 3 rd International scientific and practical conference "Eurasian scientific discussions"(April 10-12, 2022) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2022. 351 p.
6. Постанова НБУ «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18» від 20.10.2022. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_20102022_222.
7. Конституція України: «Закон про банки і банківську діяльність» від 01.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
8. Національний Банк України: основні дані і положення. 2022. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.
9. Офіційне звернення НБУ щодо валютного регулювання. 2022 URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-zafiksuvav-ofitsiyinyi-kurs-grivni-do-dolara-ssha-na-novomu-rivni-ta-vjiv-nizku-dodatkovih-zahodiv-dlya-zbalansuvannya-valyutnogo-rinku-ta-pidtrimannya-stiykosti-ekonomiki-v-umovah-vijni>.
10. Офіційний сайт НБУ. 2022. URL: <https://bank.gov.ua/>.
11. Робота комерційних банків у воєнний період 2022. URL: <https://suspiine.media/243597-ak-pracue-bankivska-sistema-u-voennij-cas-rozpovidae-ekspertka/>.
12. Частка непрацюючих кредитів в Україні у 2022 році. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>.
13. Якість кредитних портфелів станом на жовтень 2022 року. URL: https://web.telegram.org/k/#@nbu_ua.
14. МінФін. 2022. «Через війну можуть закритися 10-15 банків: кого точно рятуватиме держава» URL: <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/izza-vovny-mogut-zakrytsya-1015-bankov-kogo-tochno-budet-spasat-g-osudarstvo/>.
15. Грошово кредитна і фінансова політика НБУ за липень 2022 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MFS_2022-07.pdf?v=4.
16. Закон про внесення змін до деяких Законів України щодо «Забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» від 06.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text>.
17. Задоя А.О., Павленко А.М. «Економічна криза в країнах Східної та Центральної Європи: спільні риси та національні особливості» 2009. URL: <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2009/2/17.pdf>.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2022

Стаття рекомендована до друку 01.12.2022

REFERENCES

1. Matuzka Y. (2022). What is happening to Ukrainian banks during the war. Retrieved from <https://nabu.ua/ua/yaroslav-matuzka.html>. (in Ukrainian)
2. YAKOVENKO R. V. (2016) Russian banks as a weapon of economic war. Retrieved from dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/6689/1/152pdf.PDF. (in Ukrainian)

3. Doroshenko, N., Doroshenko, O. & Melnychenko, V. (2021). Bringing the Standards of Ukrainian Banking Legislation to EU Standards. Retrieved from <https://www.atlantispress.com/proceedings/bambel-21/125960335>.
4. Doroshenko, N. O. & Doroshenko, O. G. (2022). Priority measures and ways of resuscitation of the Ukrainian economy in wartime. Retrieved from <https://sci-conf.com.ua/>. (in Ukrainian)
5. Ugnenko, K. A. (2022). Activities of the National Bank of Ukraine during martial law. The 3rd International scientific and practical conference "Eurasian scientific discussions" (April 10-12, 2022) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. (in Ukrainian)
6. NBU Resolution (2022). "On Amendments to the Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated February 24, 2022 No. 18" dated 20.10.2022. Retrieved from https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_20102022_222.
7. Constitution of Ukraine: "Law on Banks and Banking" dated 01.10.2022 Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
8. National Bank of Ukraine: basic data and regulations. (2022). Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.
9. Official appeal of the NBU regarding currency regulation. (2022). Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-zafiksuvav-ofitsiyinyi-kurs-grivni-do-dolara-ssha-na-novomu-rivni-ta-vjiv-nizku-dodatkovih-zahodiv-dlya-zbalansuvannya-valyutnogo-rinku-ta-pidtrimannya-stiykosti-ekonomiki-v-umovah-viyini>.
10. Official website of the NBU. (2022). Retrieved from <https://bank.gov.ua/>.
11. The work of commercial banks in the war period. (2022). Retrieved from <https://susplne.media/243597-ak-pracue-bankivska-sistema-u-voennij-cas-rozpovidaie-ekspertka/>.
12. The share of non-performing loans in Ukraine (2022). Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>.
13. The quality of loan portfolios (2022). Retrieved from https://web.telegram.org/k/#@nbu_ua.
14. Minfin. (2022). Because of the war, 10-15 banks may close: who exactly will be saved by the state. Retrieved from <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/izza-voyny-mogut-zakrytsya-1015-bankov-kogo-tochno-budet-spatat-g-osudarstvo/>.
15. Monetary and financial policy of the NBU, Page 8 (July 2022). Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MFS_2022-07.pdf?v=4.
16. Law on Amendments to Certain Laws of Ukraine on Ensuring the Stability of the System of Guaranteeing Deposits of Individuals dated 06.10.2022. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text>.
17. Zadoya, A.O., Pavlenko, A.M. (2009). Economic crisis in the countries of Eastern and Central Europe: common features and national characteristics. Retrieved from <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2009/2/17.pdf>. (in Ukrainian)

The article was received by the editors 15.11.2022

The article is recommended for printing 01.12.2022

N. DOROSHENKO, Ph.D. (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, V.N. Karazin Kharkiv National University,
4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6652-710X>, e-mail: nodoroshenko@karazin.ua

A. BAKLANOVA, Student, V.N. Karazin Kharkiv National University, 4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5521-1820>, e-mail: nastyabaklanova22@gmail.com

THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE DURING THE PERIOD OF MARITAL STATUS: CHALLENGES AND ACHIEVEMENTS

The article is devoted to the analysis of the banking system of Ukraine as of November 2022, namely for 9 months of a full-scale Russian invasion of the territory of an independent state - Ukraine. The war continues, now the terrorist country is targeting the energy and civilian structure of Ukraine. But the main state structures have

come out of a state of shock, stabilized and are working in full mode. It should be noted that there are still very few studies on the chosen topic in the Ukrainian scientific community, and their need is growing every day, since practical actions should be based on theoretical grounds. The purpose of the article is to study the activities of the banking sector of Ukraine after the events of February 24, 2022 and to analyze the actions of the NBU, which currently keep the banking system indestructible. The article describes the main measures of the NBU as an organization that conducts monetary policy and keeps the monetary unit - the hryvnia in a balanced state. Actions that led to the stable operation of the banking system after a full-scale Russian invasion and ensure not only the controlled operation of banks, but also keep the information field for customers transparent and eliminates panic among the population. The main limitations for clients of commercial banks and the stages of stabilization of commercial banks are also analyzed. The study traced the dynamics of the dollar, rates on deposits and loans for the future, taking into account the results of the banking system in recent years. The actions of commercial banks regarding the introduction of loan repayment holidays were evaluated. It also proposed steps that will help in the future to carry out a stable banking policy and get closer to reducing the factors on which the country's economy as a whole depends (inflation index, interest rate, credit interest, foreign exchange rates against the dollar). The reasons for the closure of banks are analyzed and recommendations are made to save banking institutions that are on the verge of liquidation by providing subordinated debt by the state. Compared the decision of the National Bank of Ukraine and the Ministry of Finance of Ukraine, in terms of restrictions on the provision of loans and deposits, revealed negative aspects of the government's actions regarding the economic condition of the country. The dynamics of changes have been traced and conclusions have been drawn on the indicators of return on assets and equity over the years of the COVID-19 pandemic (2020 - 2021) and during the period of full-scale invasion of Ukraine.

Key words: **banking system, National Bank of Ukraine, wartime, loans, deposits, stabilization.**

JEL Classification: G21, G33, H81, E59.

Як цитувати: Дорошенко Н.О., & Бакланова А.О. (2022). Банківська система України за період воєнного стану: виклики і здобутки. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна»*, (103), 48-56. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2022-103-06>.

In cites: Doroshenko N., & Baklanova A. (2022). The banking system of Ukraine during the period of marital status: challenges and achievements. *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University Economic Series*, (103), 48-56. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2022-103-06>. (in Ukrainian)
